

РОЗРАХУНКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОПЕРАЦІЙ ЗА МІЖНАРОДНИМИ РОЗРАХУНКАМИ ПІДПРИЄМСТВА У ФОРМІ АКРЕДИТИВІВ

Обґрунтовано необхідність розробки розрахункової політики підприємства і запропоновано її складові.

Ключові слова: акредитив, розрахункова політика, елементи розрахункової політики.

Постановка проблеми. Важливою складовою системи управління, яка забезпечує досягнення цих цілей, є бухгалтерський облік, а саме, раціональна організація бухгалтерського обліку, оскільки він є однією з основних функцій загального циклічного процесу управління фактами господарського життя, що відбуваються в основних сферах діяльності підприємства. Сьогодні однією із складових, що регламентують облікову діяльність на підприємстві є облікова політика, яка повинна орієнтуватися на різні складові господарської діяльності підприємства, та охоплювати сукупність актуальних проблемних питань у тому числі питання обліку, проте у зв'язку з іншими функціями управління, оскільки ці функції мають загальноекономічне значення для підприємства.

Викладення основного матеріалу. Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства [5] визначено коло проблемних питань, що визначають облікову політику та пов'язані з нарахуванням амортизації, методами оцінки та списання об'єктів обліку, створенням резервів покриття майбутніх витрат і платежів, забезпеченням техніки ведення обліку. Підтримуємо позицію І. Розумайкіної про те, що «на підприємстві повинна бути вироблена загальна політика функціонування та розвитку системи управління, яку можна назвати плановою, обліковою, контрольною, стратегічною», для того, щоб «посилити динамізм і покращити якість функціонування всієї системи управління на основі взаємопроникнення функцій та доцільного інтегрування персоналу різної виробничо-функціональної спеціалізації, щоб посилити ефект системи підприємства» [6, с. 41]. Визначення акредитивів як специфічного об'єкта системи бухгалтерського обліку передбачає побудову ефективної системи їх облікового відображення та управління розрахунками за їх використанням.

Відзначимо, що організаційна система може бути досконалою лише за умови, що вона максимально сприятиме вирішенню питань методики обліко-

© С. В. Романенко, 2014

вого процесу і дасть простір для створення облікових інформаційних потоків, що сприяють системі управління розрахунками підприємства в цілому [3].

На рис. 1 зображено місце розрахункової політики серед політики господарювання підприємства. Варто зауважити, що перелік складових політики господарювання, зображений на рис. 1, не є вичерпним, оскільки залежить від галузевої належності та особливостей діяльності підприємства.

Представлені елементи політики господарювання не можуть працювати та розроблятися окремо одна від одної. Проте основою управління підприємства є фінансова політика підприємства як частина його економічної політики, що виявляється у використанні фінансових ресурсів, регулювання витрат і доходів, в управлінні грошового обігу, формуванні і використанні грошових коштів.

Рис. 1. Місце розрахункової політики в системі політики господарювання підприємства

Метою розробки фінансової політики підприємства є побудова ефективної системи управління фінансами, спрямованої на досягнення стратегічних і тактичних цілей його діяльності. Ці цілі індивідуальні для кожного підприємства. Проте всі аспекти діяльності підприємства, відображені в різних типах обліку, піддаються управлінню за допомогою напрацьованих світовою практикою методів, сукупність яких і лежить в основі системи управління підприємства. В. С. Гнатко [2, с. 94] та О. В. Осташков [4, с. 28] до складу фінансової політики відносять облікову політику, податкову політику, дивідендну

політику, договірну політику. Оскільки об'єктом нашого дослідження є міжнародні розрахунки у формі акредитивів, то вибір форм їх використання та управління розрахунками можемо віднести до напрямів розрахунково-платіжної політики підприємства, що відноситься до складу фінансової політики, зазначимо, що облікова, податкова та договірна політика впливають на формування та ведення розрахункової політики підприємства. Тому регламентація розрахунково-платіжної політики на підприємстві є важливим завданням оптимізації діяльності підприємства, оскільки від аналізу умов використання тієї чи іншої форми розрахунків та їх використання залежить порядок облікового відображення даних операцій і фінансовий стан підприємства, що, в результаті, формує фінансовий результат. Зазвичай, авторами не виділяється в складі фінансової політики розрахункова політика. Але оскільки підприємство не тільки може проводити розрахунки за внутрішніми операціями, але також і за зовнішніми, то її розробка є необхідною, та охоплює відносини, коли підприємство виступає в ролі учасника міжнародних угод. Виходячи із сутності та мети здійснення розрахунків, надамо наступне визначення розрахункової політики підприємства. Розрахункова політика підприємства – система принципів та методів розробки та реалізації рішень, пов'язаних з регулюванням процесу здійснення розрахунків, а також дій, що визначають найбільш ефективну форму розрахунків відповідно до потреб та можливостей стратегії розвитку підприємства.

Відповідно до сутності розрахункової політики підприємства можна визначити її мету, в частині здійснення міжнародних розрахунків у формі акредитивів яка полягає у забезпеченні надання інформації про використання акредитива як форми міжнародних розрахунків, операцій з ним, а також стан міжнародних розрахунків підприємства для забезпечення здійснення контролю і управління ним.

Для будь-яких елементів політики характерні специфічні ознаки, завдання і принципи існування. Вважаємо, що сутність розрахункової політики в частині міжнародних розрахунків у формі акредитивів підприємства проявляється в реалізації таких завдань, що забезпечують досягнення стратегії розвитку підприємства: забезпечення умов максимальної мінімізації витрат при використанні акредитивної форми розрахунків; постановка системи контролю за своєчасністю проведення міжнародних розрахунків з використанням акредитивної форми розрахунків; створення фінансової гнучкості підприємства шляхом забезпечення здатності підприємства швидко відповідати за свої зобов'язання за міжнародними розрахунками.

До принципів розрахункової політики можна віднести такі, за допомогою яких її можна реалізувати: відповідності загальній системі управління розрахунками підприємства. Здійснення розрахункових операцій завжди

пов'язане із зміною структури активів підприємства; фінансової обумовленості рішень при проведенні розрахунків підприємства. Рішення в сфері розрахунків, зокрема використання акредитивної форми розрахунків здійснюють прямий вплив на подальшу ефективність діяльності підприємства. Тому управління операціями по використанню акредитивної форми розрахунків має розглядатися в комплексі із стратегією розвитку підприємства в цілому; високий динамізм процесу управління операціями з використання акредитивної форми розрахунків.

Висока динаміка факторів зовнішнього середовища, і в першу чергу, зміна кон'юнктури ринку, зумовлює необхідність розробки управлінських рішень в області ефективності використання акредитивної форми розрахунків для кожної конкретної угоди окремо; варіантність підходів до вибору форми й умов використання форм міжнародних розрахунків. Передбачає розробку альтернативного рішення щодо вибору тієї чи іншої форми міжнародних розрахунків.

Перераховані вище принципи визначають мету управління процесом використання форм міжнародних розрахунків, яка полягає у підвищенні ефективності функціонування розрахункової системи підприємства за рахунок використання акредитивної форми розрахунків.

Виходячи з порядку організації облікової політики, доцільно виділити систему організації розрахункової політики підприємства і визначити її основні елементи (рис. 2).

Рис. 2. Складові розрахункової політики підприємства в частині міжнародних розрахунків у формі акредитива

Основу організації бухгалтерського обліку операцій з акредитивами формують два види операцій: укладання угоди з обслуговуючим банком та безпосереднє здійснення операцій. Тому розрахункова політика щодо операцій з акредитивами повинна передбачати цілісність в обліку та управління

розрахунками з використанням акредитивної форми розрахунків та охоплювати методичний, технічний, організаційний аспекти. Методичний аспект визначає складові елементи міжнародних розрахунків та акредитивів, що використовуються при здійсненні розрахунків на основі їх класифікації, що забезпечить їх відображення в системі бухгалтерського обліку; визначення методів оцінки; оформлення документів та своєчасне відображення в обліку операцій з акредитивами і їх погашення; нарахування комісійної винагороди за розрахунками і контроль за термінами їх сплати; обчислення податків, пов'язаних з проведенням операцій з акредитивною формою розрахунків та формування повної і достовірної інформації в бухгалтерській звітності по наявності і руху розрахунків з акредитивом. Технічний аспект розрахункової політики передбачає визначення в робочому плані рахунків рахунки обліку форм міжнародних розрахунків та акредитивів, зокрема; визначення порядку проведення інвентаризації розрахунків у формі акредитиву з метою своєчасного їх погашення і рівномірності включення витрат по їх обслуговуванню; формування графіку документообігу операцій, пов'язаних з міжнародними розрахунками у формі акредитивів; розробку форм документів для відображення відповідних операцій. В свою чергу, організаційний аспект розрахункової політики передбачає внесення до посадової інструкції обов'язків працівників бухгалтерії, аналітичних підрозділів, управлінського персоналу, щодо організації та ведення обліку операцій, пов'язаних із міжнародними розрахунками у формі акредитивів.

На нашу думку, є недоцільним складання окремого документу, для кожного елементу політики господарювання, в якому б визначались основні її положення. Натомість формування наказу про політику господарювання є обґрунтованим та виправданим. Усі структурні підрозділи підприємства пов'язані між собою, вхідні дані для системи бухгалтерського обліку накопичуються не лише обліковцями, а й працівниками інших відділів. Чітке визначення правового статусу не лише бухгалтера, а усіх осіб, що прямо або опосередковано задіяні у процесі збору та обробки облікової інформації, сприятиме підвищенню ефективності ведення обліку та підвищення якості інформаційного продукту системи бухгалтерського обліку (звітних даних).

Цікавою є позиція А. Г. Богача, стосовно того, що «облікова політика повинна стати для підприємства своєрідною конституцією, яка б передбачала права й обов'язки системи обліку щодо формування інформаційних ресурсів як корисної для управління інформації». На думку науковця, для забезпечення цієї функції слід чітко регламентувати умови нагромадження, передачі та зберігання інформації, а також норми її акумуляції та форми подачі [1, с. 182]. Цю позицію доцільно віднести до загальної політики господарювання, складовим елементом якої повинна бути розрахункова політика підприємства.

Положення про політику господарювання підприємства повинне містити внутрішню нормативну базу щодо інформаційного забезпечення діяльності підприємства та повинен містити два блоки: 1) економічна політика підприємства і 2) техніко-технічна політика підприємства. З документом повинні бути ознайомлені всі особи, які беруть участь у його виконанні.

Крім того, під час формування Положення про політику господарювання та її елементу – положень розрахункової політики, необхідно визначити перелік осіб, які будуть відповідати за ведення обліку операцій щодо використання тієї чи іншої форми міжнародних розрахунків у формі акредитивів, контроль за своєчасним погашенням зобов'язань за ним. Постає питання: кому з працівників доручити виконання даних видів робіт? Пропонуємо обов'язки щодо здійснення операцій з проведення міжнародних розрахунків покласти на бухгалтера з розрахунків в частині визначення форм розрахунків, аналізу та контролю ефективності використання акредитивної форми розрахунків, своєчасного відображення в обліку операцій із здійснення міжнародних розрахунків у формі акредитивів; та головного бухгалтера, в частині організації діяльності підприємства, спрямованої на використання акредитивної форми розрахунків та своєчасності платежів по зобов'язаннях за ними, забезпечення своєчасного складання і подання фінансової та внутрішньої звітності, здійснення контролю за виконанням розрахункової політики, забезпеченні розробки форм внутрішньої звітності щодо відображення руху розрахунків у формі акредитивів на підприємстві за міжнародними операціями.

У ході дослідження нами розроблена структура та змістовне наповнення положення про розрахункову політику в частині міжнародних розрахунків як розділу положення про політику господарювання підприємства, застосування якого дозволить ефективно спланувати діяльність щодо здійснення міжнародних розрахунків із використання акредитивної форми, контролю за їх використанням, спланувати облікову роботу, що в результаті повинно забезпечити зменшення простроченої заборгованості в складі активів підприємства. Вважаємо, щодо додатків, що найбільш повно відображатимуть складові розрахункової політики підприємства, можна віднести такі: додаток 1 «Перелік посадових осіб, які наділяються правом підпису договору та необхідних документів для проведення операцій щодо здійснення міжнародних розрахунків»; додаток 2 «Перелік посадових осіб, які складають, підписують внутрішню звітність та несуть відповідальність за подання її за призначенням у строки»; додаток 3 «Графік документообороту»; додаток 4 «Робочий план рахунків»; додаток 5 «Розрахункові таблиці нормативних значень показників»; додаток 6 «Методика здійснення міжнародних розрахунків з використанням акредитивної форми». Отже, формування наведених додатків забезпечить формування комплексної інформації про розрахункову полі-

тику підприємства, що дозволить в комплексі показати всі складові загальної політики господарювання.

Висновки. Таким чином, політика господарювання підприємства – це сукупність послідовних, взаємоузгоджених дій власників (керівників) підприємства з вибору та обґрунтування загальних, незалежних від часу орієнтирів, які визначають напрями економічної діяльності підприємства, з метою реалізації стратегічної мети та соціальної місії функціонування підприємства та задоволення потреб власника.

Регламентация порядку облікового відображення діяльності підприємства визначається обліковою політикою. Проте сьогодні облікова політика орієнтується переважно на складання та подання фінансової звітності, ніж на прийняття рішень в різних сферах господарської діяльності.

У сфері її інтересів не знаходяться, такі питання, як оцінка альтернативних можливостей використання форм міжнародних розрахунків в діяльності підприємства, відповідальність осіб за даний вид операцій, аналіз та контроль за вчасним погашенням зобов'язань за акредитивною формою розрахунків, та інші. Необхідність розробки розрахункової політики підтверджується даними про наявність значного обсягу простроченої заборгованості. Дані статистичні показники свідчать про неефективність управління розрахунками підприємства в тому числі погашенням та є об'єктивною передумовою розробки єдиної розрахункової політики на підприємстві. Тому необхідною є розробка політики господарювання, яка інтегрувала б у собі напрями здійснення розрахункової, облікової, договірної, податкової, дивідендної та інших політик, що здійснюються на підприємстві. Це сприятиме єдності дій персоналу підприємства і забезпечить оперативність прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Богач А. Наказ про облікову політику – основний регламентуючий документ із формування методики обліку логістичних витрат підприємства / А. Богач // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 180–182.
2. Гнатко В.С. Холдинговые компании. Опыт организации и функционирования / В.С. Гнатко. – Ярославль: Издательский центр ООО «Электро-Сервис», 2002. – 152 с.
3. Марушко Н.С. Деякі аспекти організації обліку залученого капіталу / Н.С. Марушко // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – 2008. – Вип. 18.10. – С. 150–160.
4. Осташков А. В. Финансовый менеджмент : комплект учебно-методических материалов / А. В. Осташков. – Пенза: Пензенский региональный центр дистанционного образования, 2005. – 125 с.
5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ від 27.06.2013 № 635 [Електронний ресурс] / –Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=382876
6. Розумайкіна І. Облікова політика як складова загальної стратегії управління підприємством / І. Розумайкіна // Економіст. – 2010. – № 5. – С. 38–41.

Романенко С. В.

Расчетная политика как средство реализации операций по международным расчетам предприятия в форме аккредитивов

Обоснована необходимость разработки расчетной политики предприятия и предложены ее составляющие.

Ключевые слова: аккредитив, расчетная политика, элементы расчетной политики.

Romanenko S. V.

Settlement policy as a means of implementing international settlements enterprise in the form of letters of credit

The necessity of developing the settlement policy of the enterprise and its components offered.

Key words: credit, settlement policy, settlement policy elements.

Романенко Світлана Вікторівна – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету/

УДК 336.71.08:330.322

І. М. Вознюк-Богів

ДЕЯКІ МЕЗОЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЛЬВІВЩИНИ

Проведено огляд деяких мезоекономічних чинників формування кадрового потенціалу Львівської області. А саме – проаналізовано структуру економіки регіону, наявність капіталу, спроможного брати участь у створенні фінансових установ. Наведено основні соціокультурні особливості банківництва Львівщини. Проаналізовано теперішню і прогнозну демографічну ситуацію в регіоні, зроблено висновки щодо сучасного стану цих чинників та їх зв'язку з кадровим потенціалом.

Ключові слова: кадровий потенціал, банки, інвестиції, демографія.

Постановка проблеми. Фінансовий сектор повинен стимулювати економічне зростання економіки країни, запровадження інновацій та підвищення конкурентноздатності українського підприємництва. Однак, фінансовий сектор – це в першу чергу, люди, персонал. Тому, зазначені вище завдання є неможливими до виконання без формування та розвитку кадрового потенціалу фінансових інституцій.

Метою статті є дослідження чинників, що безпосередньо впливають на формування кадрового потенціалу фінансового сектору Львівщини.

© І. М. Вознюк-Богів, 2014